

Asia: VN/20973/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausuntopyyntö

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

SOSTE muistuttaa, että henkilöstöresurssien lisääminen ja toimijoita velvoittavan numeerisen vähimmäismitoituksen säätäminen todettiin vuonna 2020 välttämättömäksi hoidon laatua heikentävien ja asiakasturvallisuutta vaarantavien puutteiden vuoksi. Sääntelyyn tavoitteena on ollut toteuttaa iäkkäiden henkilöiden perustuslain mukaista oikeutta välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin sosiaali- ja terveystalouteihin. Tavoitteena on ollut turvata iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon asiakkaille laadukkaat palvelut ja parantaa asiakas- ja potilasturvallisuutta varmistamalla riittävä hoidosta ja huolenpidosta vastaava henkilöstö tehtävien huolelliseen toteuttamiseen.

SOSTE korostaa, että ympärivuorokautista hoitoa tarvitsevat ikääntyneet ovat usein laajan tuen, hoidon ja hoivan tarpeessa ja ovat siten myös erityisen haavoittuvassa asemassa. Oleellista on varmistaa, että ikääntyneen hoidon ja hoivan tarpeeseen vastataan oikea-aikaisesti ja yksilöllisesti. Sekä sosiaalihoitolaki että vanhuspalvelulaki edellyttävät iäkkään henkilön palvelutarpeen ja siinä tapahtuvien muutosten arviointia RAI-arviointijärjestelmällä. RAI-arvioinnin perusteella palvelutarve saattaa edellyttää laissa säädettyä mitoituksen vähimmäistasoa korkeampaakin tasoa.

Henkilöstön rekrytointivaikeuksien takia kunnissa ja nykyisillä hyvinvointialueilla hoitajaresursseja on jouduttu siirtämään kotihoidosta ympärivuorokautiseen hoitoon ja hoitopaikkoja on jouduttu jopa sulkemaan, kun nykyistäkään ympärivuorokautisen hoidon lakisääteistä henkilöstömitoitusta ei ole pystytty täyttämään. Tämä ei ole kenenkään etu.

On kuitenkin huomioitava, että henkilöstömitoitusta on siitä säätämisen jälkeen noussut koko ajan ja ennakkotietojen mukaan toukokuussa 2023 jo noin 40 prosenttia toimintayksiköistä täytti 0,7 mitoituksen. On vaarana, että näissä yksiköissä mitoitusta joudutaan laskemaan, koska

hyvinvointialueilla ei ole sitä varaa ylläpitää. Mitoituksen lykkäämisellä hallitus hakee 89 miljoonan euron vuosittaista säästöä hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Yksityiset palveluntuottajat tuottavat 52 prosenttia ja julkiset palveluntuottajat 48 prosenttia iäkkäiden ympärivuorokautisesta hoidosta asiakasmääristä laskettuna. Kaikilla hyvinvointialueilla haetaan parhaillaan säästökohteita alijäämän kattamiseksi. Säästökeinoina on esitetty mm. vuodeosastojen sulkemisia, henkilöstövuokrauksen vähentämistä ja ostopalvelujen karsimista. Nämä kaikki osuvat erityisesti iäkkäiden ympärivuorokautiseen hoivaan. Kun palvelurakennetta iäkkäiden palveluissa muutetaan kevyemmäksi esimerkiksi lisäämällä yhteisöllistä asumista, on muistettava, että eliniän kasvaessa, yli 85-vuotiaita on tulevana vuosina entistä enemmän ja myös ympärivuorokautista hoivaa tarvitaan jossain vaiheessa vääjäämättä.

SOSTE korosti neljä vuotta sitten antamassaan lausunnossa koskien hallituksen esitysluonnosta ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja korostaa edelleen, että henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseen tulee välittömästi ja tulevana vuosina panostaa merkittävästi.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

-

2. Pidättekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkautta riittävän pitkänä henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi?

Kyllä

Jos vastaatte ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja siirtymäajan pituudeksi riittävän henkilöstön turvaamiseksi

-

3. Mitä vaikutuksia näette luonnoksessa esitetyn siirtymäajan aiheuttavan henkilöstömitoitukselle toimintayksiköissä?

Mitoitus laskee

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne siirtymäajan vaikutuksista henkilöstömitoitukseen.

Ennakkotietojen mukaan toukokuussa 2023 jo noin 40 prosenttia toimintayksiköistä täytti 0,7 mitoituksen. On vaarana, että näissä yksiköissä mitoitusta joudutaan laskemaan, koska hyvinvointialueilla ei ole sitä varaa ylläpitää, kun mitoituksen lykkäämisestä aiheutuva säästö vähennetään hyvinvointialueiden rahoituksesta. Mitoituksen lykkäämisellä hallitus hakee 89 miljoonan euron vuosittaista säästöä hyvinvointialueiden rahoituksessa.

Ojanen Minttu
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry